

«З піснним словом – добрий вік»

(до 100-річчя від дня народження Олекси Яковича Ющенка,
українського поета, прозаїка, випускника Ніжинського учительського
інституту (1939 р.)

Рекомендаційний список літератури

1917-2008

**Прожити б так, щоб не посмів
Ніхто сказати: - А що із того?-
Я хочу велич наших днів,
І щасті, й радість, і тривогу
У пісню вилити свою.
На інші, ті, що є – не схожу...
Свої слова посію так,
Щоб забуяли понад світом,
Щоб не порожні зерна літер –
Пісні були б сердечні звітом.
*Олекса Ющенко***

1937 року юнак із Сумщини Олекса Ющенко, закінчивши Роменський сільськогосподарський технікум, приїхав у Ніжин і поступив до учительського інституту, який діяв паралельно з педагогічним. Він любив більш за все літературу, художнє слово, і сам уже пробував писати. Два роки промайнули швидко. І хоча треба було опанувати науку, Олекса Ющенко знаходив час писати вірші. У той час в інституті діяла літературна студія, яку очолював поет, літературознавець, доцент кафедри української літератури М.Сайко, який виховав чимало знаних нині в літературі митців. Олекса Ющенко завжди з повагою і гордістю говорив про свого творчого вчителя. Перші публікації молодого поета побачили світ у місцевій газеті “Більшовик Ніжинщини” та обласній – “Більшовик”. У віршах “Співає квітуча Україна”, “Жінка”, “Пісня”, “Пливуть хмари”, “Подрузі”, “Слово” та інших. О.Ющенко писав про дружбу, юність, любов, відгукувався на події, які відбувалися в країні та Чернігівщині. З серпня 1939р. в газеті “Молодий комунар”, куди прийшов працювати поет, починають постійно друкуватися матеріали за підписом О. Ющенка. Це були статті, замітки про події на Чернігівщині, про людей краю, про музей М.Коцюбинського, тощо. Маючи уже певний літературний досвід, О. Ющенко аналізував доробок молодих в статтях “Початківці Чернігівщини”, “Літературна студія у Ніжині”, “Щирі пісні”(вірші юнкорів), “Проза початківців”, а також, поетичні збірники своїх сучасників В. Сосюри (“Люблю”), П. Дорошка (“Полісянки”) та ін. Праця в Чернігівській газеті “Молодий комунар”, спілкування з творчою молоддю і представниками старшого покоління розширювали творчий діапазон Олекси Ющенка, його світосприйняття.

Так Чернігівщина і, зокрема, Ніжинський учительський інститут, дали майбутньому видатному поету «путівку в літературне життя».

Війна, робота на радіостанції ім. Т. Шевченка у Саратові, нові знайомства і дружні відносини з Максимом Рильським, Ярославом Галаном, Юрієм Шумським, Ніною Савицькою, зустрічі з бійцями в шпиталях та збірних пунктах, робітниками на заводах, листування з земляками – все це сприяло глибшому відчуттю значення художнього слова, яке йшло від серця

до читача та слухача через ефір. “Пісня полонянки”, що прозвучала із радіостанції, викликала широкий відгук слухачів.

Більше 50-ти років в літературі. Від першої збірки “До рідної землі” (1945) і до останньої книги “Зоря Миколи Хвильового” (1997) пролягли дороги творчих пошуків і заслуженого визнання. Більше тридцяти поетичних збірок вийшло за цей час. Нагороди, почесні звання, премії ім. П. Г. Тичини “Чуття єдиної родини” та обласні премії ім. П. Артеменка та М. Коцюбинського – все це невелика відплата громадськості за внесок Олекси Ющенка в українську літературу, у ту справу любовної пропаганди українського слова, його творців і співаків відомих і менш знаних широкому загалу читачів.

Збірники поезій, книги спогадів і літературні есе, його клопоти про молодих поетів, для багатьох із яких він став “поетичним хрещеним-батьком”(як для Є. Гуцала), дають право стверджувати, що Олекса Ющенко з честю виконав свій обов’язок митця, чесно йшов по нелегкому шляху розвитку української літератури.

Поет не забуває місто своєї поетичної юності. Він часто буває в інституті-університеті, завжди з радістю виступав в залі, де раніше звучали його перші вірші, ділився спогадами про своїх вчителів та товаришів по літературній студії. У 60-х роках разом з композитором П. Майбородою він створив “Ніжинську пісню”, яка і тепер звучить зі сцени університету:

*Ніжин, Ніжин, де не буду,
Не забуду про тебе я.
Ти зі мною в серці всюди,
Незрадлива любов моя.*

Про Ніжин і ніжинців поет написав чимало своїх віршів, зокрема, “Мелодію листка”, присвяченого народному художникові України Сергію Шишку. Цикл поезій про М. К. Заньковецьку (“Заньковецька”, “Марія міняє прізвище”, “Марія біля озерця”, “І терен, і тернистий шлях”, “Крім колючок були ще й гострі палі” – всі вони надруковані в ніжинській газеті) та інші.

*Я знову тут! Привіт, дуби і клени!
Ідуть студенти, їх пісні звучать...
І Ніжин радісно вітається до мене,
Як з ним розмову стрічну розпочать?
Де вперше чули ми сердець розмову,
Несмілі познайомились ми тут...
Ген з парку гордо впливає знову
Неначе білий лебідь - інститут.*

Нові зустрічі з Олексою Ющенко відбулися у лютому 1997 р., коли в інституті відкривали меморіальні дошки славним його випускникам Юрію

Збанацькому та Євгену Гуцалу та у травні і вересні 2000 р., коли відмічали 125-річчя філологічному факультету та 180-річчя Ніжинської вищої школи. Звучало і його слово, сповнене поваги до тих, хто дав можливість юним талантам піднятися до вершин творчості.

(При підготовці вступу використана стаття Самойленка Г. В. Життя, окрилене піснями (поетична творчість Олексі Ющенка) [Текст] / Г. В. Самойленко // Література та культура Полісся, - Ніжин, 2002. – С. 32-38.)

До вашої уваги пропонується рекомендаційний список творів О. Я. Ющенка, що зберігаються у фондах бібліотеки НДУ імені Миколи Гоголя. Свої книги з автографами Олекса Якович постійно передавав до університетської бібліотеки.

Ющенко, Олекса Якович.

Вибране [Текст] : поезії / О. Я. Ющенко ; передм. М. Моргаєнка. – К. : Дніпро, 1987. – 405 с. : портр.

Ющенко, Олекса Якович.

Прозріння [Текст] : поезії / О. Я. Ющенко. – К. : Азимут-Україна, 2004. - 216 с.

Ющенко, Олекса Якович.

Проліски [Ноты] : вокальні твори / О. Я. Ющенко. – К. : Музична Україна, 2003. - 132 с.

Ющенко, Олекса Якович.

З моєї «Історії літератури». Пародії. Епіграми. «Коментарі» [Текст] / О. Я. Ющенко. – К. : Видавництво ім. Олени Теліги, 2002. – 336 с. – Із змісту: Ніжинські портрети (1939-1940). – С. 300–302.

Ющенко, Олекса Якович.

Після осені й зими [Текст] : поезії / О. Ющенко. – [Б. м. : б. и.], 2002. – 367 с.

Ющенко, Олекса Якович.

В пам'яті моїй [Текст] : очерки, есе. Кн. 4 / О. Я. Ющенко. - К. : Видавництво ім. Олени Теліги, 2001. – 728 с. : фото, портр. Ющенко, Олекса Якович.

Ющенко, Олекса Якович.

Пізня осінь: недруковані та нові поезії [Текст] / О. Ющенко. – К. : ПП "Дан", 2000. – 728 с. : фото.

Ющенко, Олекса Якович.

Побачення з красою [Текст] : ліричний літопис / О. Я. Ющенко. – К. : Факт, 1999. – 274 с.

Ющенко, Олекса Якович.

Стежка до людських сердець [Текст] : [з мого літопису] : поезії / О. Я. Ющенко. – К. : Факт, 1998. – 268 с. : іл.

Ющенко, Олекса Якович.

Гомери України [Текст] : з мого літопису / О. Я. Ющенко. – К. : Вир, 1997. – 160 с.

Ющенко, Олекса Якович.

Зоря Миколи Хвильового [Текст] : публіцистика, поезії / О. Ющенко. – К. : Смолоскип, 1997. – 96 с. : фото.

Ющенко, Олекса Якович.

Хоружівка - село моє [Текст] / О. Я. Ющенко. – К. : Арфа, 1997. – 543 с.

Ющенко, Олекса Якович.

Барвінкова сивина [Текст] : поезії / О. Я. Ющенко. – К. : Радянський письменник, 1988. – 180 с.

Ющенко, Олекса Якович.

Висока хвиля [Текст] : вірші, балади, поема / О. Я. Ющенко. – К. : Радянський письменник, 1984. – 160 с.

Ющенко, Олекса Якович.

Ромен-цвіт [Ноты] / О. Я. Ющенко. - К. : Музична Україна, 1981. – 128 с.

Ющенко, Олекса Якович.

Будуть пташки прилітати [Текст] : вірші та поема / О. Я. Ющенко. – К. : Молодь, 1979. – 176 с.

Ющенко, Олекса Якович.

Безсмертники [Текст]: спогади, нариси, етюди, есе (про видатних діячів літератури і мистецтва) : в 3-х кн. / О. Я. Ющенко. - К. : Радянський письменник, 1974–1982.

Ющенко, Олекса Якович.

По канві життя [Текст] : поезії / О. Я. Ющенко ; авт. вступ. ст. М. Т. Рильський. – К. : Дніпро, 1967. – 320 с.

Ющенко, Олекса Якович.

Україно, серце моє [Ноты] : пісні та хори українських радянських композиторів / О. Я. Ющенко. – К. : Музична Україна, 1967. – 116 с.

Ющенко, Олекса Якович.

Материне сонце [Текст] : поезії / О. Я. Ющенко. – К. : Радянський письменник, 1965. – 150 с.

Ющенко, Олекса Якович.

Шевченко йде по світу [Текст] / О. Я. Ющенко. – К. : Молодь, 1964. – 131 с.

Ющенко, Олекса Якович.

Шляхи близькі, шляхи далекі [Текст] : поезії / О. Я. Ющенко. – К. : Держлітвидав, 1963. – 155 с.

Ющенко, Олекса Якович.

Краса землі [Текст] : лірика / О. Я. Ющенко. – К. : Радянський письменник, 1962. – 141 с.

Ющенко, Олекса Якович.

Зорі миру [Текст] : поезії / О. Я. Ющенко. – К. : Молодь, 1954. – 163 с.

Ющенко, Олекса Якович.

До рідної землі [Текст] : поезії / О. Я. Ющенко. – К. : Радянський письменник, 1945. – 87 с.